

MEMÒRIA ACADÈMICA

2021-22

Irene Nadal Gómez

9 de setembre de 2022

[Amb la vènia]

Ha arribat el moment d'iniciar el curs i el desig que feia en acabar la memòria de l'any passat s'ha complert. Aquesta cerimònia ja és com les d'abans, i aquesta sala està il·luminada amb els colors dels vestits acadèmics i amb els somriures dels assistents sense màscares. És cert que la covid ha marcat gran part d'aquest any acadèmic en molts aspectes, però finalment hem tornat al 100 per cent de la presencialitat a les aules, s'han reprès amb força els congressos i seminaris presencials i el teletreball ha quedat incorporat a la jornada del PAS mitjançant un acord normatiu de març de 2022. Tot això ha suposat un esforç, sens dubte, però ens ha permès tornar a una normalitat que ja no cal que en diem «nova».

Així, torn a començar com cada any amb un discurs ple de xifres. Semblaria, doncs, que els nombres m'agraden molt i que, en canvi, com deia el petit príncep de Saint-Exupéry, no em preocupen les coses essencials; com si en parlar d'un amic nou no demanàs mai com és la seva veu, quins jocs prefereix o si fa col·lecció de papallones. Efectivament, aquest és el perill, que en parlar-vos de xifres, a més d'avorrir-vos, m'oblidi del que és veritablement important.

Tenint en compte, però, que em toca fer de «dona seriosa» recopilant i donant xifres i que no puc perdre el temps, he d'inventar alguna cosa perquè no estiguen tot el temps mirant el rellotge per saber quan acab. Una opció seria contar-vos un conte que tingués com a protagonista la nostra universitat. Però, com que això ja ho va fer la Secretària General en la Memòria de 2019, he pensat que aquest any farem una altra cosa. Us propòs un joc de nins petits que esper que us agradi. Es tracta del «Connecta les xifres», el qual, mitjançant la unió dels nombres, permet veure una imatge que fins aleshores era invisible. Així, jo us donaré xifres, però vosaltres agafau el llapis i els colors i traçau

una imatge, que esper que al final reflecteixi de la millor manera possible la nostra universitat.

15.811. Aquesta és la xifra més important de totes. A què correspon? Als nostres estudiants. D'aquests, 12.355 es reparteixen entre els 34 graus i 4 dobles titulacions impartits al campus universitari, a les seus de Menorca i d'Eivissa i Formentera (que enguany han complert 25 anys) i als centres adscrits. 2.323 corresponen als estudis de postgrau (integrats per 33 títols de màster oficial i 24 programes de doctorat gestionats pel CEP i l'EDUIB, la qual enguany ha complert deu anys). 675 estudiants es varen matricular als 53 estudis propis i 458 persones grans participaren als diferents cursos oferts per la UOM a les illes de Mallorca, Menorca, Eivissa i Formentera.

Aquests nombres conformen la UIB, que alhora projecta altres nombres, els de professionals qualificats que aporta a les nostres illes. És difícil donar-ne una dada exacta, però sí que us puc dir que aquest curs han acabat la seva formació, només per esmentar-ne alguns, 150 graduats entre Administració d'Empreses i Economia; 152 en diverses enginyeries; 300 en Educació Primària i Educació Infantil; 124 en Dret; 51 en Biologia; 78 en Psicologia; 169 en Turisme; per primera vegada, 60 en Medicina i 18 en Odontologia (aquest darrer estudi és impartit pel centre adscrit ADEMA); i 141 en Infermeria (aquest nombre probablement s'incrementarà els pròxims anys amb la signatura aquest curs del conveni entre la CAIB i la UIB per a l'ampliació de 35 places de nou accés a aquests estudis).

Sens dubte aquests nombres donen forma a la imatge de la societat balear, perquè l'enriqueixen amb altres nombres, els que corresponen a professionals com metges i metgesses, professors i professores, enginyers i enginyeres, historiadors i historiadores, geògrafs i geògrafes, i molts altres que ara no esmentaré i que, en definitiva, allò que fan és millorar la qualitat de vida de la nostra societat.

Que podem fer-ho millor? Segur, i en aquesta línia cal destacar l'estudi sobre la demanda social de nous estudis que ha encarregat el Consell Social, part essencial de la UIB i que integra un nombre petit però significatiu de persones dels diferents àmbits de la societat balear, amb representants del Govern, del Parlament, de l'Ajuntament de Palma, dels consells insulars, d'organitzacions sindicals i d'associacions empresarials.

Sens dubte, aquest estudi ajudarà a respondre millor a les necessitats de serveis de qualitat en la societat de les Illes Balears.

Però, per fer un dibuix complet de la missió docent de la Universitat, us he de donar altres xifres. En efecte, el fet d'esmentar el nombre d'estudiants requereix necessàriament altres xifres que el complementen. Parlam dels 486 professors funcionaris, 1.198 professors contractats laborals, 21 emèrits, i un altre nombre difícil de fixar de personal investigador que col·labora en tasques docents. La seva capacitat docent té una relació directa amb l'oferta d'estudis que la Universitat pot fer. Per això, enguany es va oferir al Consell de Govern, per primera vegada, una imatge feta amb les xifres de les hores reals de docència impartides pels professors de la UIB (que aquest curs varen ser 198.000) i les de la capacitat docent real, 185.000 hores. Aquestes dades mostren les necessitats de la UIB per poder cobrir adequadament l'oferta docent amb la qual ens hem compromès davant la societat balear.

Però de docència n'imparteixen molts altres professionals a les nostres illes. El que fa peculiar la missió docent de la Universitat és que gran part d'aquests professors també duen a terme una importantíssima labor investigadora i de transferència.

Les xifres de recerca avalen aquesta afirmació i el primer nombre, encara que sigui només un 1, ja és molt important, perquè col·loca la UIB en la Lliga de Campions de la recerca a la Unió Europea. Es tracta de l'ajut ERC Consolidador Grant obtingut per la doctora Marta Puxan Oliva. Aquesta dona investigadora va triar d'incorporar-se al Departament de Filologia Catalana i Lingüística General de la UIB a través del programa Ramón y Cajal, i amb l'ajuda aconseguida enguany de dos milions d'euros investigarà les narratives sobre la criminalitat mediambiental a la mar des d'una perspectiva interdisciplinària. A aquesta xifra, única però de gran valor, se n'hi uneixen d'altres com la de ser la universitat espanyola amb el percentatge més alt de publicacions d'alt impacte, o la de comptar amb un dels investigadors més citats a tot el món, el doctor Jaume Flexas Sans. També cal afegir-hi moltes altres xifres i no menys importants, com les gairebé 2.000 publicacions internacionals i les 563 nacionals, o els prop de 700.000 euros aconseguits enguany a través dels 18 nous projectes de recerca competitiu, que se sumen als 60 projectes en execució d'altres convocatòries, i els prop de 2 milions i mig d'euros captats en programes de recursos humans.

En matèria de transferència, també començam amb un 1 que té especial rellevància. En efecte, la venda d'una empresa derivada (o *spin-off*) impulsada per la UIB, Sanifit, a una empresa farmacèutica suïssa durant aquest curs ha suposat una operació que transformarà la biotecnologia espanyola com no havia passat fins ara. Novament, al costat d'aquest nombre n'hi ha uns altres amb menys lluentor, però més nombrosos, que conformen més plenament el dibuix de la transferència a la UIB: 78 famílies de patents i models d'utilitat, consultoria a més de 50 empreses i 16 grups d'investigació en el marc del nou programa de suport a la innovació i a la transferència del coneixement en els espais Innova i Accelera. A aquestes dades s'hi ha d'afegir el milió i mig d'euros facturats amb contractes signats amb entitats públiques, empreses i persones físiques i els prop de 100 esdeveniments del Club d'Emprenedors, entre altres actuacions.

I ara us llanç una altra xifra important: 639. Sí, a la UIB hi ha 639 integrants del personal d'administració i serveis, i sense les seves hores de feina ni la docència ni la recerca no podrien dur-se a terme. Ells també conformen la imatge de la UIB, però en gran manera són la imatge de la UIB, perquè són les primeres cares i les darreres que veuen els estudiants quan es matriculen i quan reben el títol universitari; són els qui donen suport als equips de gestió, als professors en la seva labor docent i als investigadors en tasques de recerca. En definitiva, fan que els serveis de la Universitat funcionin com cal.

I aquí novament les xifres ens donen una imatge molt reveladora de com és aquest personal i us posaré només algun exemple d'allò a què em referesc: les dues mateixes persones, el senyor José Luis Ortego Hernando i la senyora Margalida Cànaves Bover, integrants de l'Oficina de Suport a Persones amb Necessitats Especials, han passat d'atendre 180 persones l'any 2019 a atendre'n 318 durant el passat curs; la mateixa persona de la Secretaria General, la senyora Marina Martín Mas, enguany ha gestionat la tramitació d'un 20 per cent més de convenis només respecte de l'any anterior. Encara que més nombrós, el mateix personal del Servei d'Alumnes i Títols, que fins ara tramitava les beques estatals i els procediments d'admissió de manera successiva, per un canvi de normativa estatal ha hagut d'afrontar aquests processos de manera simultània, amb una sobrecàrrega important de feina. Segurament, cadascun de vosaltres podeu pensar en persones i serveis que assumeixen xifres de feina cada vegada

més elevades, donades per la realitat d'una universitat que se'ns fa gran i que vol complir el màxim d'objectius en les seves missions essencials. Serveixi aquesta memòria també de reconeixement per a totes aquestes persones.

Hi ha altres xifres que responen a reptes pendents d'afrontar per part de la Universitat com a Administració pública. Des que el passat 9 de maig es va posar en marxa el Registre Electrònic de la UIB, s'han comptabilitzat 3.400 registres d'entrada i 1.140 registres de sortida, la majoria cap a altres administracions públiques a través de la plataforma SIR. Juntament amb el Registre Electrònic i amb l'esforç de tècnics i funcionals (i en particular de la doctora Antònia Paniza Fullana, en el seu pas com a Secretària General; de la senyora Lina Marimon Malondra, que ha encapçalat el projecte des del SASTIC; de la senyora Guasimara Fernández de Armas, de la Secretaria General, que s'ha implicat a conèixer i explicar la plataforma de manera excepcional; i de la senyora Maria López Torres, encarregada del Registre) es va posar en marxa la plataforma de tramitació electrònica. Només com un exemple del que suposa aquesta plataforma, cal dir que el full de serveis, el qual abans només es podia demanar en horari laboral (i que implicava almenys 6 persones, 12 passes i 4 dies des que es rebia la sol·licitud fins que s'enviava per correu electrònic o en paper, segons s'hagués demanat), ara, amb la plataforma, es pot demanar durant les 24 hores dels 7 dies de la setmana i només suposa 6 clics perquè el document electrònic arribi a la bústia ciutadana del sol·licitant.

Després de tants nombres, us parlaré d'altres parts d'aquesta imatge de les quals segur que es pot donar la xifra, però no és el més rellevant. Així, pensant en els qui ens han deixat enguany, el que importa no és el nombre abstracte, sinó les persones, totes molt estimades per nosaltres. Per això no el donaré, perquè allò que és important és recordar-les a cadascuna d'elles, i ho farem amb els seus noms mitjançant una projecció en acabar aquesta memòria.

Un altre àmbit és el que es refereix a valors, perquè no sempre la xifra reflecteix fidelment el que caracteritza la nostra universitat.

Per exemple, si pensam en els 13 alumnes ucraïnesos que sota diferents formes s'han matriculat d'algun curs a la UIB o als quals s'ha pogut subvencionar la matrícula, és

cert que es tracta d'una xifra petita. Però a aquesta xifra l'acompanya un valor importantíssim: el de la solidaritat que ha mogut els degans i deganes i el director d'escola per facilitar l'arribada d'aquests alumnes. Aquesta mateixa solidaritat és la que permet que s'hagin concedit 48 ajudes de matrícula per un valor d'uns 60.000 euros, o que 106 estudiants s'hagin pogut beneficiar del préstec de 122 dispositius electrònics en la tercera convocatòria d'aquest programa.

Altres xifres ja més nombroses també reflecteixen valors importants que la UIB assumeix i que vol traslladar a la societat a través del personal i dels estudiants. Em referesc als bons hàbits en alimentació, a la cura de la salut mental, a la formació en tractament d'addiccions, a la sostenibilitat, a la mobilitat, a la lluita contra el càncer, a les donacions de sang, a la millora de l'activitat física i l'esport, a l'educació afectiva i sexual, a la col·laboració en xarxes saludables i a altres actuacions de caràcter transversal. En cadascun d'aquests àmbits es compten nombroses actuacions, en total més d'un centenar, que demostren amb fets la societat en la qual volem viure i amb la qual la UIB treballa per aconseguir-ho.

La nostra universitat és també transparent. Així ho ha indicat el darrer informe de la plataforma Dyntra, que ha avaluat 71 universitats espanyoles el juny de 2022. En aquest informe, la nostra universitat compleix amb 132 indicadors dels 169 i se situa en la desena posició, per la qual cosa aconsegueix el diploma que la reconeix com a universitat transparent.

La UIB també és cultura i territori. I amb la intenció de posar de manifest el patrimoni cultural de les nostres illes, el Consell de Govern de la Universitat va aprovar la concessió del títol de doctor honoris causa al senyor Agustí Villaronga Riutort. Quant als estudiants, els hem ofert una nova eina, el passaport cultural, que serveix per incorporar de manera directa a l'expedient acadèmic l'assistència a activitats culturals generades per la UIB; aquests activitats enguany han superat el nombre de 150.

Una altra labor importantíssima que es reflecteix en dades és la que duu a terme el programa PortUIB, que enguany ha arribat a uns 68.000 receptors directes, entre alumnes, professors i famílies d'alumnes de batxillerat, a qui s'ha donat informació

rellevant sobre els estudis universitaris, la qual, d'altra manera, no els arribaria fàcilment.

Algunes altres xifres d'aquest curs han estat marcades per la realitat social i la crisi energètica mundial conseqüència de la guerra a Ucraïna. No negaré que hem passat fred i que també hem passat calor. Les condicions climàtiques que hem sofert des de l'inici d'aquesta crisi no hi han ajudat gaire. Però l'increment de la factura elèctrica, que ha passat d'1,46 milions l'any acadèmic 2020-21 a 3,6 milions aquest curs, unit a una tendència clarament a l'alça en el consum energètic, varen conduir el Consell de Direcció a adoptar mesures, en línia amb altres universitats, que, encara que difícils, varen permetre una disminució del 50 per cent sobre el total del màxim estalvi possible a la UIB. Però, sobretot, aquesta crisi ens ha fet més conscients que hem de canviar la manera de pensar i que hem de millorar la forma com produïm i utilitzam l'energia. Per això, s'han licitat ja 14 carregadors dobles de cotxes elèctrics i s'ha presentat un preprojecte al Govern de les Illes Balears per a la implantació en dues fases de plaques solars, que ens faran autosostenibles el 2024.

Enllaçant amb les dades econòmiques, cal agrair el suport econòmic que la UIB rep de la societat balear. En particular, la transferència nominativa de la CAIB, la qual va continuar amb la tendència a l'alça, amb un increment del 7,68 per cent respecte de l'any anterior. Altres actuacions de suport conjuntes han tingut també resultats rellevants, com la duta a terme gràcies a la Conselleria de Model Econòmic, Turisme i Treball juntament amb el Servei d'Ocupació de les Illes Balears, que a través dels seus programes «Primera experiència» i «Recerca i innovació» ens ha permès realitzar 135 contractes en total, per un valor de quatre milions i mig d'euros.

Amb totes aquestes dades i segur que amb altres que tots teniu al pensament, hem dibuixat una imatge de la UIB com una institució pública amb una missió: la creació, transmissió i difusió del coneixement, capaç de transformar la societat balear, d'enriquir-la i potenciar-la a través del seu principal actiu, les persones. Potser aquest any no he donat tantes dades puntuals o no he destacat premis o projectes especialment rellevants, encara que n'hi ha. He volgut posar de manifest, juntament amb algunes grans dades, moltes de petites i corrents, perquè aquestes darreres donen una imatge més acabada del que són de veritat les coses.

Segurament, com el protagonista d'*El petit príncep*, no us dec haver mostrat una imatge perfecta. No he esmentat algú que vosaltres considerau important o tal vegada us he donat dades que per a altres són supèrflues, però m'haureu de perdonar. M'ha tocat a mi fer-ho i és la imatge que he triat jo, però el bonic i impressionant de la Universitat és que, sent igual en l'essencial, pot mostrar imatges diferents segons qui la miri: les que cadascun de vosaltres heu fet amb les xifres que us donat.

Acab amb la constatació d'un fet i amb un nou desig. El fet: que la UIB és com aquesta rosa que estimava el petit príncep i que ens ha domesticat a tots els que formam part d'aquesta universitat, als que Som UIB. Sabem que no és perfecta, que té les seves espines, que té les seves xacres, però que és la nostra rosa. El desig: que la UIB domèstiqui la societat balear, els seus governants, els seus representants en els diferents sectors socials i productius, els seus habitants, els seus visitants, perquè tots s'acostin a nosaltres, ens valorin, ens ajudin, inverteixin en nosaltres i gaudeixin de tot el que la UIB té per oferir-los i de tot el que, ben segur, el nostre Rector ens contarà sobre què vol ser aquesta universitat.

Moltes gràcies